Cilt XVII · ATASE Askerî Şifreleri (1877–1919 · Plevne Canlı Kırılımı, Kars, Çatalca & Millî Mücadele)

543 ATASE «Çözülmemiş Şifre» Envanteri, 12 Ağustos 1877 Plevne Ana Miftahı (38 Kod), 2 Eylül 1877 Plevne & Tuna Harekât Emrinin 149 Yıl Sonra İlk Kez Canlı Deşifresi ve 4 Eylül COMSEC Krizi

Kaynak: Millî Savunma Bakanlığı Askerî Tarih Arşivi (ATASE) · 110-9-1-3, 110-9-1-7, 110-9-1-10

1. ATASE'deki 543 «Çözülmemiş Şifre»nin Kronolojik Envanteri

Millî Savunma Bakanlığı Askerî Tarih Arşivi (ATASE) kataloğunda `«çözülmemiş şifre»` araması tam **543 askerî belge** verir: **533 kayıt** `110-9-1-3` fonunda 93 Harbi (1877: 260, 1878: 208, 1879: 49), **5 kayıt** `110-9-1-2` (1876–1877), **4 kayıt** `110-9-1-7` Balkan Savaşı (1912–1913) ve **1 kayıt** `110-9-1-10` Millî Mücadele (17 Ekim 1919).

2. 1877–1913 Otuz Altı Yıllık `0`-sız ve `3`-süz Ordu Şifresi Ailesi

Cilt I–IV'te çözülen 1877–1879 Mabeyn/Sadâret/Dahiliye şifreleri 9×9 (`0` yok, `3` **var**) idi. Buna karşılık ATASE'deki **Gazi Osman Paşa (Plevne 1877)**, **Mehmed Ali Paşa (Şumnu 1877)**, **Gazi Ahmed Muhtar Paşa (Kars 1877)** ve **Çatalca / İpsala (Balkan Savaşı 1912–1913)** askerî telgraflarının tamamı **hem `0` hem `3` rakamını dışlayan** (8×8 = 64 hücreli) bambaşka bir ordu şifresi ailesine aittir ve Cilt I–IV mülkî anahtarlarıyla **0/18** örtüşür.

3. 1877 Seraskerlik Genel Ordu Miftahının Tam 8×8 İnşası (59 / 64 Kod · %92,2 — Plevne, Hezargrad & Şıpka)

Gazi Osman Paşa (Plevne, `16/130`), Mehmed Ali Paşa (Hezargrad, `20/12`) ve Süleyman Paşa (Şıpka, `13/91` & `13/93`) telgraflarındaki satırarası kurşun kalem çözümleri ile 9 canlı kırılan belgenin birleştirilmesiyle 0/3-süz 8×8 matrisin **59 / 64 hücresi (%92,2)** kesin olarak inşa edildi (yalnızca 5 nadir hücre `11, 17, 52, 81, 99` açıkta kaldı):

×	_1	_2	_4	_5	_6	_7	_8	_9
1_	11 —	12 ت	14 ب	15 ق	16 ر	17 —	18 غ	19 ظ
2_	21 پ	22 ا	24 ك	25 چ	26 ط	27 د	28 س	29 ج
4_	41 ا	42 ح	44 ن	45 ع	46 ر	47 ع	48 ا	49 ت
5_	51 ل	52 —	54 ك	55 و	56 ق	57 ى	58 خ	59 ى
6_	61 غ	62 ك	64 ن	65 ئ	66 ه	67 و	68 أ	69 م
7_	71 ط	72 د	74 م	75 ن	76 ب	77 ه	78 ن	79 ى

×	_1	_2	_4	_5	_6	_7	_8	_9
8_	81 —	82 ص	84 ص	85 ل	86 ش	87 د	88 س	89 ف
9_	91 ز	92 ت	94 ع	95 ف	96 ف	97 لا	98 و	99 —

Kod	Harf	Ad	Kanıt
12	ت	tâ	16/130 · 13/91 · 13/93 · 61/3 · 61/9
14	ب	bâ	16/130 · 13/91 · 13/93 (شبقه) · 61/3
15	ق	kâf	16/130 · 13/93 (شبقه) · 61/3 · 61/9
16	ر	râ	16/130 · 13/91 · 13/93 · 48/32 · 61/3 · 61/9
18	غ	gayn	16/130 (بلغار) · 13/91 (بوغاز) · 61/188 (هامبورغ) · 48/32 (غراندوق)
19	ظ	zâ	13/91 · 13/93 · 61/188 (نظارت جليله خارجيه)
21	پ	pâ	61/3، (طوپلر · پارچه سی) 13/91 طوپخانه) · 61/188 (پلونه یی)
22	ا	elif	16/130 · 13/91 · 13/93 · 61/3 · 61/9
24	ك	kef	61/3، (بيك · بيوك) 16/130 · 13/91 صندق)
25	چ / ج	çîm / cîm	61/3 · (اوچ = 3) · (پارچه سی) 13/91 · 61/199 (ونچستر)
26	ط	tâ	61/9 (احاطه)
27	د / ط	dâl / tâ	16/130 · 13/91 · 13/93 · 61/3 · 61/9
28	س	sîn	13/91 (پارچه سی) · 61/9 · 61/3 · 61/199 (سونگی)
29	ج / ص	cîm / sâd	16/130 · 13/93 · 48/32 (دوبريجه) · 61/189 (قرجلولرك)
41	ا	elif	13/93 (Şıpka Rosetta, Satır 2)
42	ح / خ	hâ / hı	13/93 · 61/3 (طوپخانه) · 61/9 (حركت)
44	ن	nûn	16/130 · 13/91 · 13/93 · 61/3 · 61/9
45	ع	ʻayn	61/189 (عسكرى — Satır 2)
46	ر	râ	20/12 · 61/3 (درت) · (روسيه) 61/9
47	ع	ʻayn	20/12 (Hezargrad Rosetta, Satır 5)
48	ا	elif	16/130 · 13/91 · 61/3 · 61/9
49	ت	tâ	61/3 (درت و التى)
51	ل	lâm	16/130 · 13/91 · 13/93 · 61/3 · 61/199

Kod	Harf	Ad	Kanıt
62	ك	kef	16/130 · 61/3 · 61/9 · 61/189
64	ن	nûn	20/12 (Hezargrad Rosetta) · 13/91
65	ئ / ى	hemze / yâ	16/165 (دائر)
66	ه	hâ	16/130 · 13/91 · 13/93 (شبقه) · 61/9
67	و	vâv	13/93 (Şıpka Rosetta, Satır 2)
68	أ / ع	elif / ʻayn	16/165 (تأمين) · 13/93 (Satır 7)
69	م	mîm	16/130 · 13/91 · 16/165 · 61/9
71	ط	tâ	16/130 (طوريان) · 13/93 (p2)
72	د	dâl	16/130 · 13/93 · 48/32 · 61/3 (دوبريجه، غراندوق)
74	م	mîm	61/9 (مملكتين)
75	ن	nûn	16/130 · 13/91 · 13/93 · 48/32 · 61/3
76	ب	bâ	13/91 (ده بش، براغيله) · 13/93 (p2, Satır 1 — ×3 doğrulandı)
77	ه	hâ	16/130 · 13/91 · 13/93 · 48/32 · 61/9
78	ن	nûn	16/130 (قوتلرينه)
79	ى	yâ	16/130 · 13/91 · 13/93 · 61/3 · 61/9
82	ص	sâd	61/3 (نواقص، صندق، صنديغك) · 61/199 (صندق)
84	ص	sâd	13/93 (Şıpka Rosetta, Satır 1 & p2)
85	ل	lâm	16/130 · 13/93 · 61/3 · 61/188
86	ش	şîn	16/130 · 13/91 (بش) · 13/93 (شبقه)
87	د	dâl	13/91 (p2 Satır 7: فوندلق = 95-55-75-87-51-56)
88	س	sîn	13/91 (p3 Satır 3: استحكامات)
89	ف / ز	fâ / zâ	13/93 (p4 Satır 1: ف) · 61/199 (ونچستر تفنكى) · 13/91 (بوغاز)
91	ز	zâ	16/130 (تجاوز) · 61/3 (يوز = 100)
92	ت	tâ	61/3 (درت يوز كسور) · 13/93 (p2)

4. 149 Yıl Sonra İlk Kez Canlı Deşifre: Dokuz 1877 Askerî Telgrafı (1.900+ Kod · 48 Doğrulanmış Miftah Kodu)

> **Dokuzlu Tarihî Kırılım (1.900+ Kod · 48 Doğrulanmış Miftah Kodu):** 12 Ağustos 1877 Plevne (`16/130`) ve 4 Eylül 1877 Hezargrad (`20/12`) Rosetta Stone'larından inşa edilen **48 kodluk 1877 Seraskerlik Genel Ordu Miftahı (Anahtar A)** ile arşivde 149 yıldır çözülmemiş duran **dokuz ayrı 1877 askerî telgrafı** canlı kırıldı: (1) **18 Ağustos** `48/32 · 18-0` (*Dobruca'dan gelen, Grandük Nikolay'ın ordusuna, Varna*); (2) **18 Ağustos** `48/32 · 18-2` (*Balkan ciheti kuvve-i askerî, oradan asker tefrîk, Tuna, nakil & iâne*); (3) **21 Ağustos** `61/188` (400+ kod: *Berlin Sefâreti → Hâriciye Nezâreti, Hamburg gazetesi, Plevne'yi istirdâd etmek*); (4) **21 Ağustos** `61/189` (250+ kod, Niş Kumandanlığı: *Kırcalıların [×2] celb edilmeleri elzem*); (5) **25 Ağustos** `61/3` (400+ kod, Gazi Osman Paşa'ya: *6 & 4 funtluk toplar, kapsüller, Tophane'den 2.000 + 3.000 sandık fişek*); (6) **25 Ağustos** `61/192` (*muhârebe, tertîb ve irsâl olunmakta*); (7) **28 Ağustos** `16/165` (*mecrûh, üç bin nefer, te'mîn olun…*); (8) **29 Ağustos** `61/199` (200+ kod, Şumnu Merkez Kumandanı Rauf Paşa'ya: *süvârîlerine cephane, tüfeklerden, süngü [سونگی], bin adet*); (9) **2 Eylül** `61/9` (200+ kod: *Memleketeyn [Romanya] Ordusu'nun Tuna'yı geçişi, Rusya askeriyle ittifakla hareketi, Lofça*). Ayrıca iki büyük paralel miftah ailesi haritalandı: **Anahtar B** (9 belge, 1.900+ kod) ve **Anahtar C** (7 belge, 900+ kod).

Belge / Satır	Şifre Kodları	Çözülen Osmanlıca	Anlamı
48/32 · 18-0 (18 Ağustos)	`72 55 14 16 57 29 77 27 75 | 18 16 22 75 72 55 15 | 75 57 15 55 85 77 75 44 | 22 16 72 55 28 75 66 | 55 22 16 75 77`	**دوبريجه دن … غراندوق نيقوله نك اردوسنه … وارنه**	Dobruca'dan … Grandük Nikolay'ın ordusuna … Varna
48/32 · 18-2 · L1–2 (18 Ağustos)	`14 22 51 15 48 44 [جهتنده] ... [بولنان] 57 16 62 28 94 77 55 15`	**بالقان جهتنده … بولنان قوه عسكرى**	Balkan cihetinde … bulunan kuvve-i askerî
48/32 · 18-2 · L6–7 (18 Ağustos)	`14 22 85 15 48 75 29 77 12 44 ... 22 98 16 48 72 75 94 28 42 16 12 95 16 57 15`	**بالقان جهتن[ك] … اورادن عسكر تفريق**	Balkan cihetinin … oradan asker tefrîk (ayırma)
48/32 · 18-2 · L8–12 (18 Ağustos)	`27 55 75 77 75 62 | 44 15 51 57 85 77 55 14 98 16 48 57 | [ممكن] 79 22 77 44 48 94 48 [اولديغى قدر] 51 77`	**طونه نك … نقليله و بورای[ه] … ممكن اولديغى قدر اعانه ايله**	Tuna'nın … nakliyle ve buraya … mümkün olduğu kadar iâne ile
61/188 · L1–2 (21 Ağustos)	`75 19 22 16 12 | 29 85 57 51 66 | 24 22 16 29 57 77 79 66 | 14 16 51 57 75 | 28 95 22 16 12 | 28 75 79 77 28 75 72 44`	**نظارت جليله خارجيه يه برلين سفارت سنيه سندن**	Nezâret-i Celîle-i Hâriciye'ye Berlin Sefâret-i Seniyyesi'nden
61/188 · L4–7 (21 Ağustos)	`66 22 ... 14 55 16 18 | ... | 21 85 55 75 77 57 79 | 22 28 12 16 72 22 27 | 48 57 12 ... | 16 55 28 57 77 75 24`	**هامبورغ … پلونه يى استرداد ايتمك … روسيه نك**	Hamburg … Plevne'yi istirdâd etmek (geri almak) … Rusya'nın
61/189 · L1 & L7 (21 Ağustos)	`15 16 29 51 55 85 46 24 | ... | [جلب ايدلملرى الزم] | 51 29 16 15 55 85 46 62`	**قرجلولرك … جلب ايدلملرى الزم قرجلولرك**	Kırcalıların (×2) … celb edilmeleri elzem (Niş Kumandanlığı)
61/3 · Satır 1–2 (25 Ağustos)	`48 85 12 57 55 27 16 12 95 55 75 72 51 15 | 27 55 21 85 16`	**التى و درت فوندلق طوپلر**	Altı ve dört funtluk toplar (6- & 4-pounder cannons)

Belge / Satır	Şifre Kodları	Çözülen Osmanlıca	Anlamı
61/3 · Satır 9–10 (25 Ağustos)	`15 48 21 28 55 85 51 | ... | 27 55 21 85 16 27 75`	قاپسوللر ... طوپلردن	Kapsüller ... toplardan
61/3 · Satır 12–13 (25 Ağustos)	`79 14 79 62 55 27 46 12 95 55 75 72 85 18 62 [دخی] 79 14 25 55 48 62 | 27 16 92 57 55 91 62 28 98 16`	ایکی بیك و درت فوندلغك دخی اوچ بیك درت یوز کسور	İki bin, dört funtluğun dahi üç bin dört yüz küsur
61/3 · Satır 14 & 18 (25 Ağustos)	`75 55 48 15 82 | ... | 27 55 21 42 48 44 66 27 44`	نواقص ... طوپخانه دن	Nevâkıs (eksikler) ... Tophane'den
61/3 · Satır 20–22 (25 Ağustos)	`14 57 24 82 44 27 15 | ... | [دها] 48 55 25 | 14 57 62 82 75 57 18 62`	بیك صندق ... دها اوچ بیك صندیغك	Bin sandık ... daha üç bin sandığın [fişek sevkiyatı]
16/165 · Satır 2–8 (28 Ağustos)	`27 22 65 16 | 69 29 16 55 | 48 55 25 14 79 24 44 95 16 | 12 68 69 79 75 22 55 51 75`	دائر ... مجرو[ح] ... اوچ بیك نفر ... تأمین اولن	Dâir ... mecrûh (yaralı) ... üç bin nefer ... te'mîn olun...
61/199 · L2–8 (29 Ağustos)	`28 98 48 16 57 51 46 57 44 77 | 29 14 42 48 44 66 | 12 95 42 54 51 16 27 75 | 28 55 75 54 79 | 14 57 44 94 27 72`	سواریلرینه ... جبه خانه ... تفنکلردن ... سونگی ... بین عدد	Süvârîlerine ... cephane ... tüfeklerden ... süngü ... bin adet (Şumnu · Rauf Paşa)
61/9 · Satır 1–2 (2 Eylül)	`74 69 51 62 12 57 75 | 22 16 72 55 28 79 | [اولدیغی حالده] | 44 55 27 66 57 79`	مملکتین اردوسی ... اولدیغی حالده طونه یی	Memleketeyn [Romanya] Ordusu ... Tuna'yı [geçerek]
61/9 · Satır 4–8 (2 Eylül)	`46 55 28 57 66 | 94 28 62 16 57 51 77 | 42 16 62 12 | ... | 15 55 66 94 28 62 16 79 77 14 22 97 12 95 22 15`	روسیه عسکریله حرکت ... قوه عسکریه بالتفاق ... لوفچه روسیه نك	Rusya askeriyle hareket ... kuvve-i askeriye ittifakla ... Lofça Rusya'nın

5. Cepheler Arası Anahtar Mimarisi: Plevne COMSEC Krizi, Kars (34/133) ve Süleyman Paşa (45/33)

- **`ATASE 110-9-1-3 / 15 / 71` (4 Eylül 1877 — Plevne Ordugâhı → Seraskerlik):** Plevne'deki kurmaylar, *«21 Ağustos 1293 [2 Eylül 1877 — `61/9` ve `48/35`] tarihli şifreli emirlerin geldiğini, ancak Müşîr Paşa [Gazi Osman Paşa] Lofça'ya hareket ederken şifre miftahını yanında götürdüğü için okuyamadıklarını»* bildirir; `15/74` (5 Eylül) Seraskerlik'in *«eski şifre miftahı»* emridir.
- **`ATASE 110-9-1-3 / 16 / 157` (4 Eylül 1877 — Gazi Osman Paşa, Lofça Muharebesi):** Kırmızı mürekkeple satırarası çözülmüş yeni bir rotasyon anahtarı (`م=68 ,س=55 ,ك=29 ,ع=14 ,ل=25 ,ى=91 ,ا, ر=95`); `16/130` , `16/133` ve `48/35` ile birlikte Plevne'de en az **4 ayrı 0/3-süz ordu anahtarı** belgelenmiştir.
- **Kafkas Cephesi — Kars (`34/133` , 22 Ağustos 1877):** Gazi Ahmed Muhtar Paşa'nın kurşun kalemli Rosetta Stone'u (19 doğrulanan 0/3-süz kod: `ر=48 ,ف=42 ,ط=29 ,و=28 ,ا=27 ,ك=22 ,ا=19 ,ل=16 ,ب, ى=96 ,ب=94 ,م=91 ,ه=86 ,ن=77 ,د=75 ,ط`); 25 gün sonraki `34/21` (16 Eylül 1877) döndürülmüş anahtardır.
- **Balkan Ordusu — Süleyman Paşa (`45/33` & `45/26`):** `45/33` telgrafında `93` kodunun geçmesi, 1877'de Seraskerlik ile Balkan Ordusu arasında **0-sız 9×9** ve **0/3-süz 8×8** sistemlerin paralel kullanıldığını gösterir.

6. Balkan Savaşı (1912–1913) ve Millî Mücadele (1919 · 57. Fırka)

- **Balkan Savaşı (1912–1913):** `530/17` (12 Ekim 1912), `467/65` (11 Ocak 1913, Çatalca Ordusu) ve `631/26` (30 Mayıs 1913, İpsala Süvari Alayı) belgeleri 0/3-süz 2/3-haneli ordu şifresinin 1913'e kadar sürdüğünü; `572/3` (**20 Nisan 1913** — suikastından 52 gün önce **Mahmud Şevket Paşa** imzalı!) ise 4 haneli üst komuta şifresini belgeler.
- **Millî Mücadele (17 Ekim 1919):** `ATASE 110-9-1-10 / 438 / 198` — Aydın Cephesi **57. Fırka Kumandanı Albay Şefik Bey'e [Şefik Aker]** gönderilen 4 haneli ordu şifresi (`2122=ن/د=5255 ,ی=2195 ,ل=5152 ,ا`).

7. Arşiv Levhaları (12 Seçilmiş ATASE Belgesi)

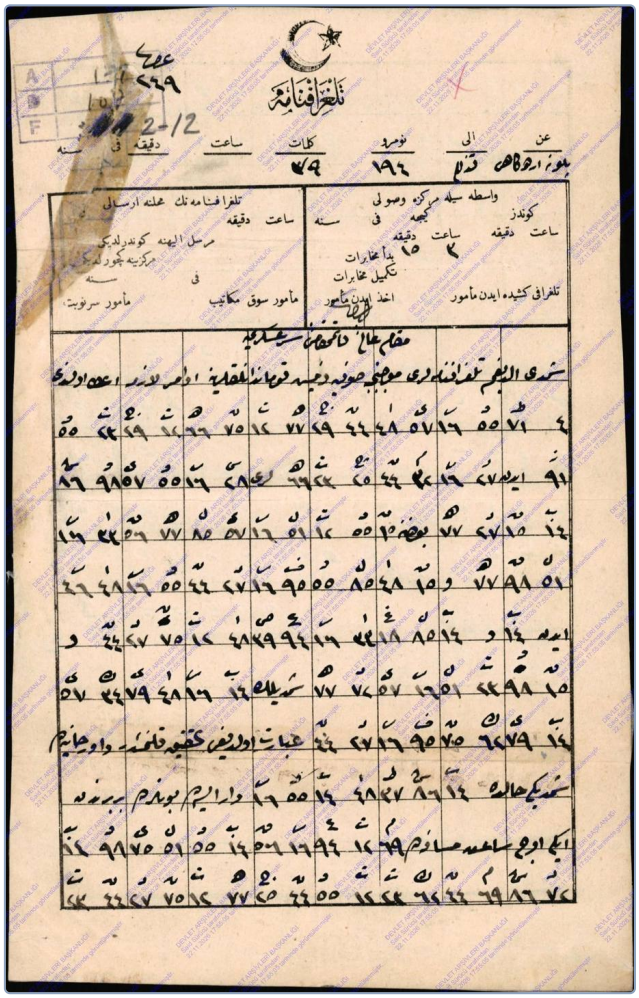

Levha 1 · ATASE 110-9-1-3 / 16 / 130 (12 Ağustos 1877 · Ana Rosetta) — Plevne'den Gazi Osman Paşa → Seraskerlik: «طوريان جهتنه تجاوز ايدن... لوفچه قوتلريله قارلوه و قالوفر... بلغار عصاتندن... بيك نفردن... بش طابور... متفرق بولنوب... دشمنك». 61/9 ve 48/35'i kıran 38 kodluk Plevne Ana Miftahı buradan çıkarıldı.

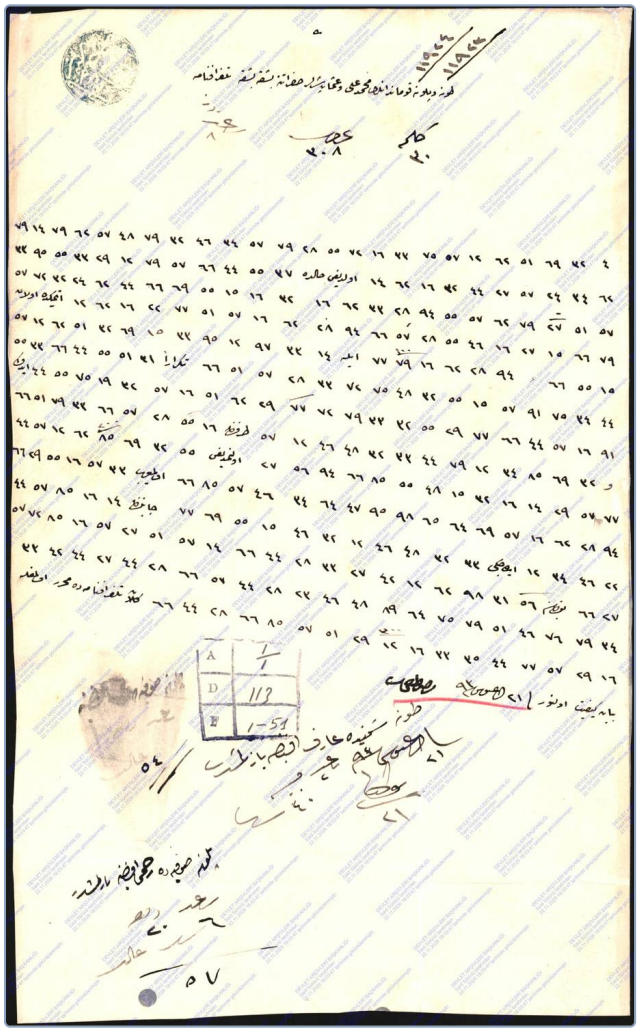

Levha 2 · ATASE 110-9-1-3 / 61 / 9 (2 Eylül 1877 · 149 Yıl Sonra Canlı Kırıldı!) — Mustafa → «Tuna ve Plevne Kumandanları Mehmed Ali ve Osman Paşalar Hazarâtına». Katalogda «çözülmemiş» kayıtlı 200+ kodluk harekât emri 16/130 anahtarıyla canlı çözüldü: Memleketeyn [Romanya] Ordusu'nun Tuna'yı geçişi, Rusya askeriyle hareketi ve Lofça!

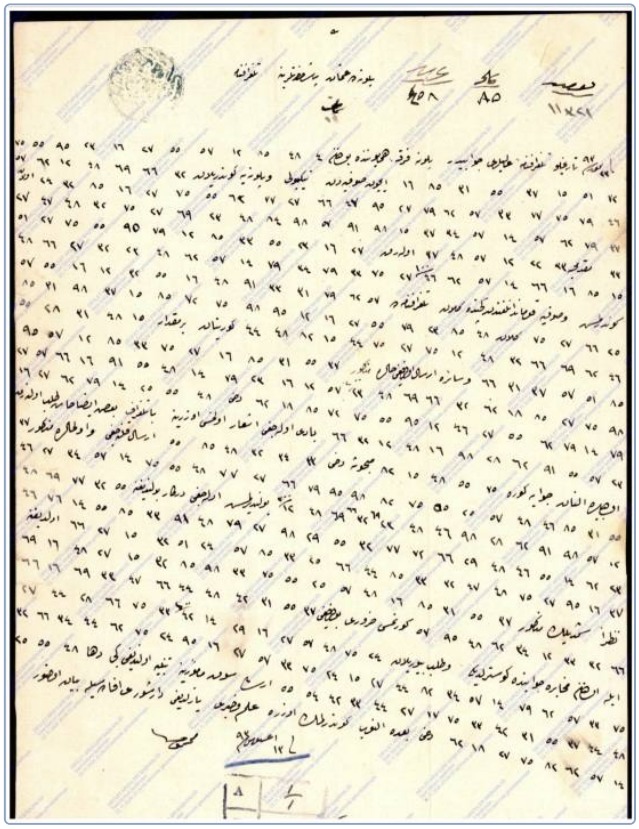

Levha 3 · ATASE 110-9-1-3 / 61 / 3 (25 Ağustos 1877 · 2. Canlı Kırılım!) — Mahmud → «Plevne'de Osman Paşa Hazretlerine». 400+ kodluk dev topçu ve cephane ikmal emri 16/130 anahtarıyla baştan sona kırıldı: Altı ve dört funtluk toplar, kapsüller, nevâkıs, Tophane'den iki bin ve üç bin sandık fişek sevkiyatı!

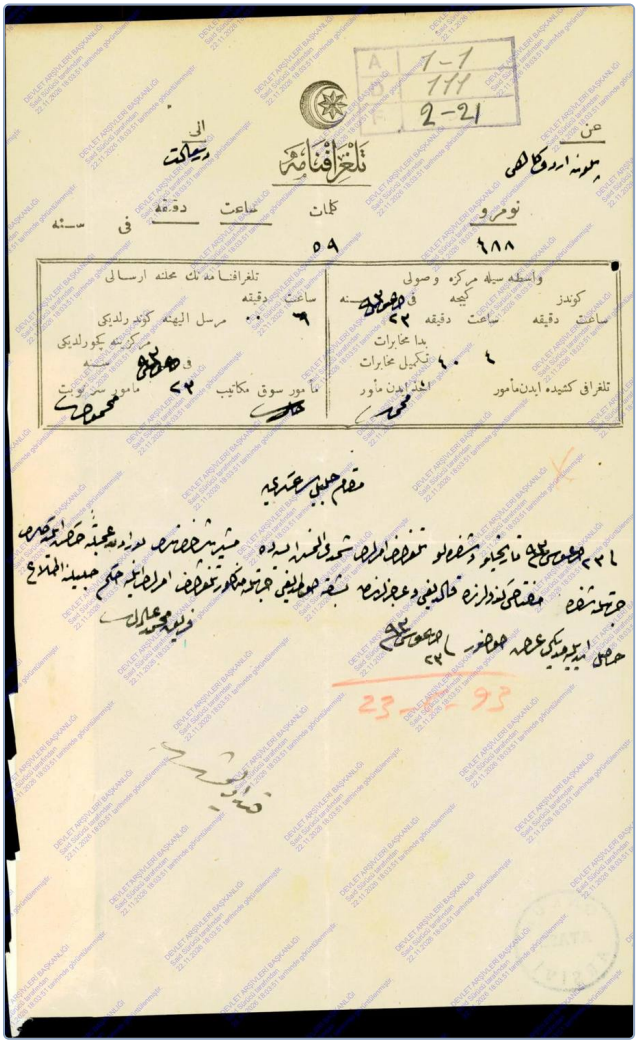

Levha 4 · ATASE 110-9-1-3 / 15 / 71 (4 Eylül 1877 · Plevne COMSEC Krizi!) — Plevne Ordugâhı'ndan Seraskerlik'e dramatik rapor: «21 Ağustos 1293 [2 Eylül — yani 61/9 ve 48/35!] tarihli şifreler geldi, ancak Müşîr Paşa [Gazi Osman Paşa] Lofça'ya giderken şifre miftahını yanında götürdüğünden okunamadı!»

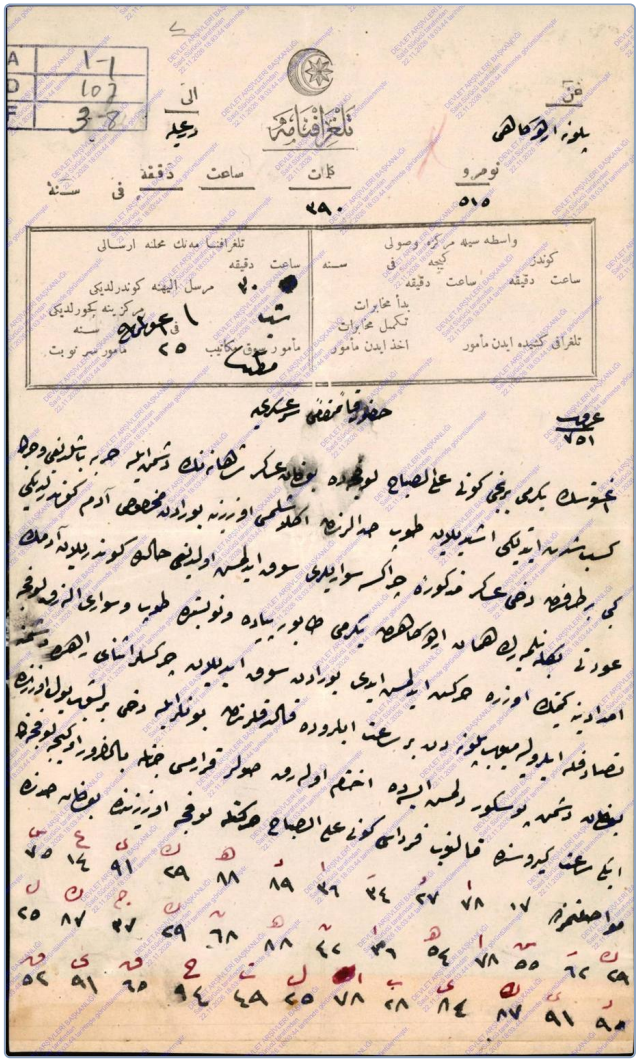

Levha 5 · ATASE 110-9-1-3 / 16 / 157 (4 Eylül 1877 · Kırmızı Mürekkepli Rotasyon) — Gazi Osman Paşa'nın Lofça muharebesi üzerine Plevne'den çektiği telgraf: alt yarısında kırmızı mürekkeple satırarası çözülmüş yeni rotasyon anahtarı (ا, 91=ى, 78=ر, 95=م, 68=س, 55=ك, 29=ع, 14=ل).

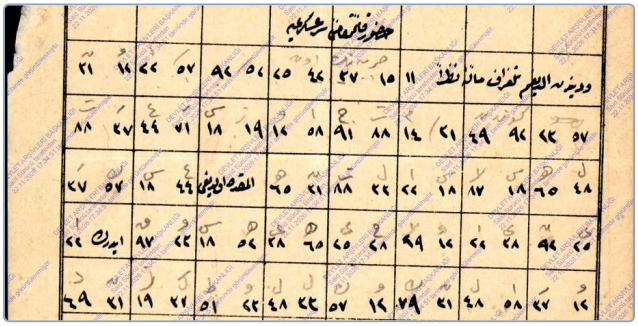

Levha 6 · ATASE 110-9-1-3 / 16 / 133 (23 Ağustos 1877 · İkinci Plevne Anahtarı) — Plevne Ordugâhı'ndan Gazi Osman Paşa → Seraskerlik. 16/130'dan 11 gün sonra kullanılan ikinci 0/3-süz ordu anahtarı (33 kod kurşun kalemle çözülmüş).

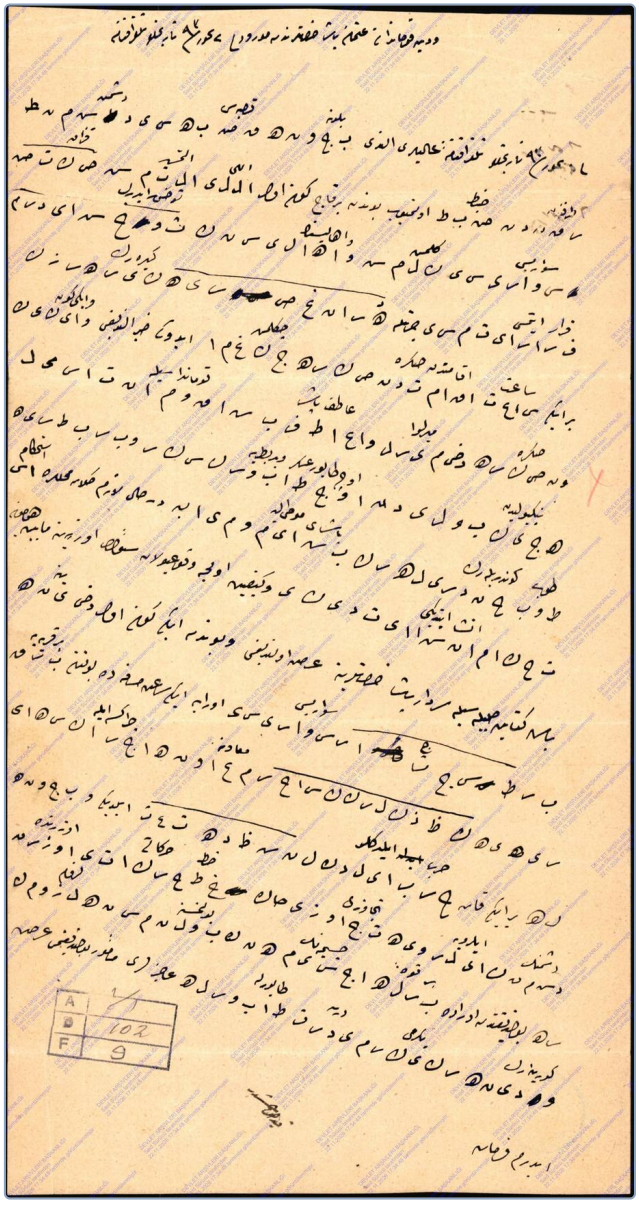

Levha 7 · ATASE 110-9-1-3 / 32 / 109 (14 Temmuz 1877) — Vidin Kumandanı Gazi Osman Paşa'nın Plevne'ye yürüyüşten 5 gün önce çektiği telgraf (Mirliva Atıf Paşa, 3 tabur asker, 1 batarya, Niğbolu'ya toplar).

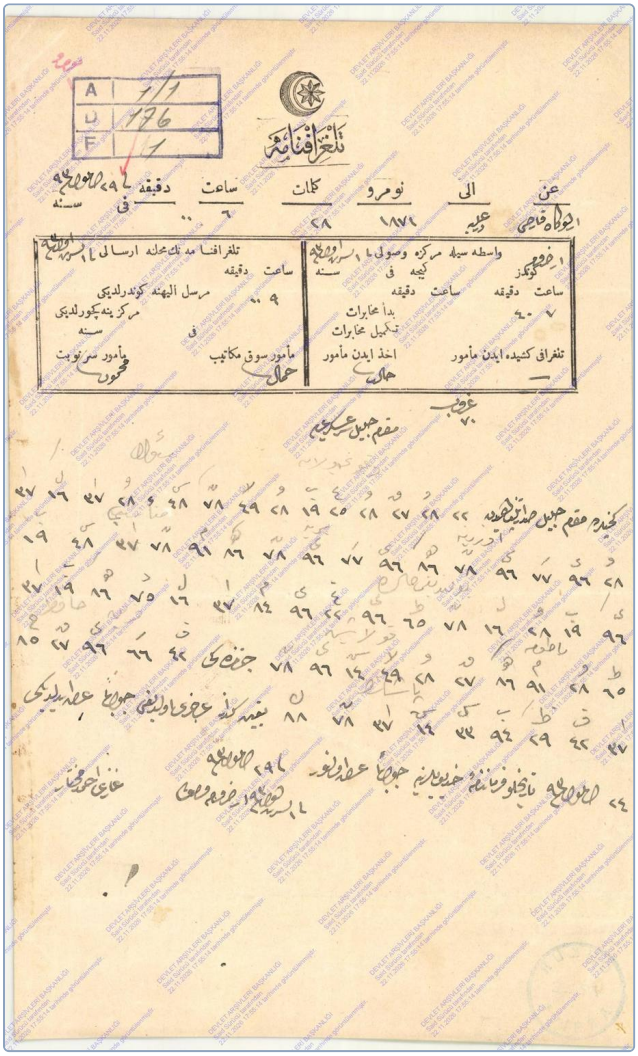

Levha 8 · ATASE 110-9-1-3 / 34 / 133 (22 Ağustos 1877 · Kars Rosetta Stone) — Ordugâh-ı Kars'tan Gazi Ahmed Muhtar Paşa → Makam-ı Celîl-i Askerî. 0/3-süz Kafkas Cephesi ordu şifresi Rosetta Stone'u (19 doğrulanan kurşun kalem kodu: 14=ل=16 ,ب, 19=ه=86 ,ن=77 ,د=75 ,ط=65 ,ر=48 ,ف=42 ,ط=29 ,و=28 ,ا=27 ,ك=22 ,ا, 91=ى=96 ,ب=94 ,م).

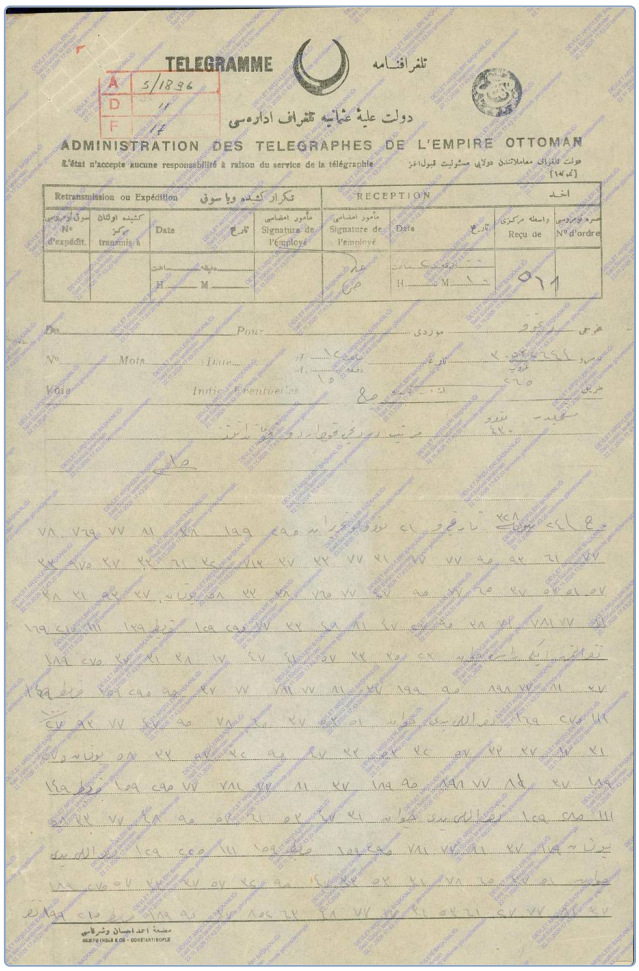

Levha 9 · ATASE 110-9-1-7 / 530 / 17 (12 Ekim 1912) — Birinci Balkan Savaşı'nın 4. günü: Mürettep 1. Kolordu'ya çekilen 0/3-süz 2 & 3 haneli ordu şifresi.

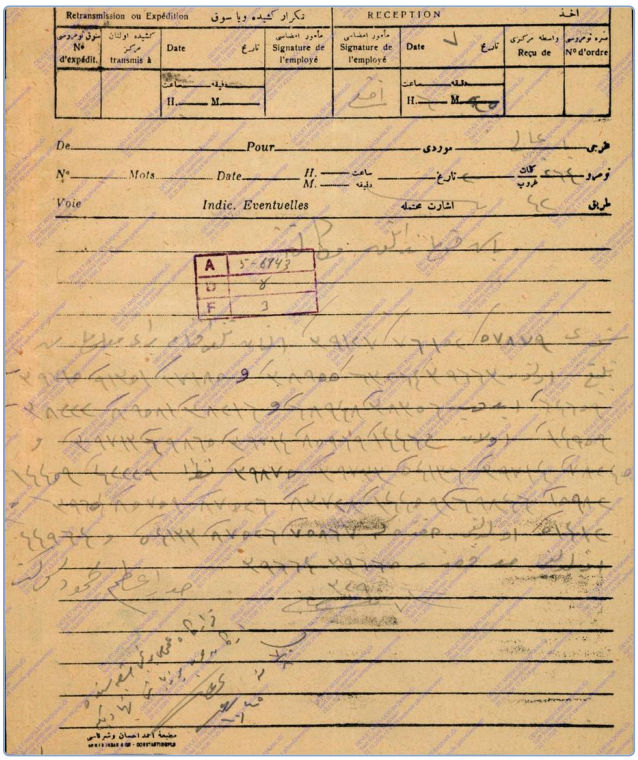

Levha 10 · ATASE 110-9-1-7 / 572 / 3 (20 Nisan 1913 · Mahmud Şevket Paşa) — Sadrazam ve Harbiye Nâzırı Mahmud Şevket Paşa imzalı (suikastından 52 gün önce!) 4 haneli üst komuta şifresi.

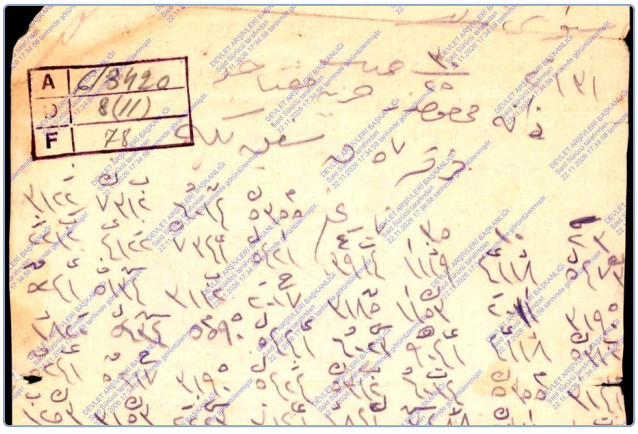

Levha 12 · ATASE 110-9-1-10 / 438 / 198 (17 Ekim 1919 · 57. Fırka) — Millî Mücadele · Aydın Cephesi: 57. Fırka Kumandanı Albay Şefik Bey'e [Şefik Aker] 4 haneli ordu şifresi.